

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

SZAKDOLGOZAT

OE-KVK-TMPK

2020

Hallgató Neve:

Kajtár Krisztina

Hallgató törzskönyvi száma:

T009255/F112904/K

ÓBUDAI EGYETEM
OBUDA UNIVERSITY

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Műnökkpedagógiai Központ

SZAKDOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Kajtár Krisztina

Szakedolgozat száma: SZD22032414201033

Törzskönyvi száma: T009255/F112904/K

Neptun kódja: [REDACTED]

Szak: vizsgaelnöki feladatokra felkészítő pedagógus szakvizsga

Specializáció:

A dolgozat címe: A lemorzsolódást csökkentésének lehetőségei a középiskolákban

A dolgozat címe angolul: Ways to reduce dropping out of secondary schools

A feladat részletezése:

1. Változások a szakképzésben
2. A lemorzsolódás csökkentésére tett intézkedések bemutatása
3. A vizsgaszabályozás a műhelyiskola rendszerében
4. Összegzés; következtetések és javaslatok megfogalmazása

Intézményi konzulens neve: Dr. Sándor István Dániel

A kiadott téma elővételési határideje: 2023. 05. 15.

Beadási határidő: 2022. 05. 15.

A szakedolgozat: Nem titkos.

Kiadva: Budapest, 2022. 03. 30.

Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

.....
belső konzulens

.....
külső konzulens

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozat saját munkám eredménye, a felhasznált szakirodalmat és eszközöket azonosíthatóan közöltem. Az elkészült szakdolgozatban található eredményeket az egyetem és a feladatot kiíró intézmény saját céljára térítés nélkül felhasználhatja, a titkosításra vonatkozó esetleges megkötések mellett.

Budapest, 2020. május 13.

Kajtar Krisztina

.....

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. Változások a szakképzésben	6
3.A lemorzsolódás csökkentésére tett intézkedések bemutatása	8
3.1 Köznevelési HÍD programok bevezetésének céljai	9
3.2. Köznevelési HÍD programok fajtái.....	11
3.2.1 HÍD I. program	11
3.2.2 HÍD II. program	12
3.3.A GINOP-6.2.2 projekt bemutatása.....	15
3.3.1 Tapasztalatok a bekerülésről.....	16
3.4. Dobbantó program	18
3.4.1 Bemeneti követelmény:	19
3.4.2. Az oktatás megvalósulása:.....	20
3.4.3. Megvalósulása a Mathiász János Technikum és Gimnázium Dobbantó csoportjánál.....	21
3.5 A rugalmas Tanulási Utak program.....	24
4. A vizsgaszabályozás a Műhelyiskola rendszerében	26
4.1 Bekapcsolódás a műhelyiskolába	26
4.2 A működési tapasztalatok	28
4.6. A lemorzsolódás csökkentő intézkedések, tapasztalatai, kutatóelemzés.....	31
5. Összegzés; következtetések és javaslatok megfogalmazása	36
Summary	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Irodalomjegyzék	42
Ábrajegyzék	43

1. Bevezetés

Az 1993/94-es cigánykutatás szerint mind nagyobb számban fejezik be az általános iskolát a cigány tanulók, de azoknak a száma közülük, akik bukás nélkül járják végig a nyolc osztályt nem éri el az 50 %-ot. Pedig a középfokú intézményekben leginkább időben befejezett általános iskolai tanulmányokkal jutnak be. Aminek egyik fő oka a saját szociokultúrájukban keresendő. (Kemény, 2001). Azonban ez a szám mégis növekedni kezdett az elmúlt évtizedekben. Ez köszönhető többek között a gyermekszám csökkenésének, valamint az iskolák fejkvóta szerinti finanszírozásának. *„Engedtek abból is, hogy tudjon valamit. A gyerekek megtartásánál azután még inkább engedékenyebbek mutatkoznak.”* (Kemény, 2001:67).

Egyre nagyobb azonban azoknak a diákoknak a száma is, akik nem cigány származásuk miatt lesznek idő előtti iskolaelhagyók. Mind több esetben látjuk, hogy a nehéz anyagi helyzet, a rendezetlen családi háttér és a fáradt, megfásult szülő irányából elmaradó motiváció egyre messzebbre szakítja a diákok egy részét azoktól a társaiktól, akik érettségig, technikus oklevelet, diplomát szeretnének szerezni, de még a szakmunkás bizonyítvány megszerzésétől is.

A törekvések, a felzárkóztató programok elméleti síkon készen vannak, változnak, alakulnak, és sajnos egyre kisebb követelményszintet írnak elő a motiválatlan, sok esetben írni olvasni alig tudó diákoknak, hogy megszerezhessék legalább a nyolcadik osztályról szóló bizonyítványukat, netán mellé egy rész-szakképesítő bizonyítványt. Ennek megvalósítása nagyban múlik a programokban tanító tanárok hozzáállásán, lelkesedésén, elhivatottságán, valamint a vizsgabizottságok minél nagyobb toleranciáján és megértésén. Sok esetben együtt keresi a megoldást már hetekkel a vizsga előtt a bizottság és a tanári kar, hogy mit, hogyan kérdezzenek, miről ne! kérdezzenek a siker érdekében.

Tényleg ilyen lelket ölő, vagy inkább a pici sikerek elérésével lélekemelő a motiválatlan, alulteljesítő diákok tanítása, vizsgáztatása? Erre a kérdésre próbálok dolgozatomban választ keresni az egyes lemorzsolódást csökkentő programok előnyeinek és nehézségeinek bemutatásával.

2. Változások a szakképzésben

A rendszerváltás utáni időszakban lett világos a cigányság és a tanulmányaikat soha be nem fejező rétegek számára, hogy sokkal gyakoribb körükben a munkanélküliség, mint az iskolázottabbak körében. 1985 és 1996 között jelentősen nőtt középiskolai férőhelyek száma a Ratkó korszak gyermekeinek gyermekei ekkortájt voltak középiskolás korúak, a jelentős demográfiai hullám azonban ezután mérséklődött. Kihasztnátlan középiskolai férőhelyek, csökkenő gyermeklétszám, a közoktatás normatív finanszírozási rendszere mind azt kívánta az iskoláktól, hogy minél több diákot vegyenek fel, és tartsanak bent az oktatási rendszerben. Elkezdtek megszűnni a felvételi eljárások. A középiskolák a férőhelyek számától tette függővé, hogy kit vesz fel. A jelentkező diákokat tanulmányi eredményeik szerint rangsorolták és a férőhelyek száma határozta meg, hogy kit vesznek fel. Egyre ritkábbak lettek a felvételi eljárások. (*Janky – Kemény, 2004*). Míg én még írtam felvételi feladatsort, gyermekeim már nem. Mégis ketten gimnáziumban egy pedig szakgimnáziumban tanult tovább és szerzett érettségit. Már így is lehet. De miért kell akkor a jobb teljesítmény?

Számos tanulmány született arról, hogy szakképzettség nélkül, iskolaelhagyóként sokkal könnyebben válik valaki munkanélkülivé. Hangzatos szlogenné vált az utóbbi időben az „Egy jó szakma felér egy diplomával!”. Valóban, biztos megélhetést biztosít egy jó szakma, de nem elég csak a papír, mögötte tudásnak, szakértelemnek is kell lennie. Mert akinek csak végzettsége van, tudása azonban nincs, bizony igen gyorsan lesz szintén munkanélküli, vagy az átképzések „áldozata”.

Ezt támasztja alá Kaposi József megállapítása is, melyben arról ír, hogy hatszor nagyobb a munkanélkülivé válás esélye egy általános iskolai végzettségű embernek, mint egy diplomával rendelkezőnek. Aki pedig még az általános iskolát sem fejezte be még nagyobb lemaradásokat kell, hogy behozzon pályafutása során (*Kaposi 2014*).

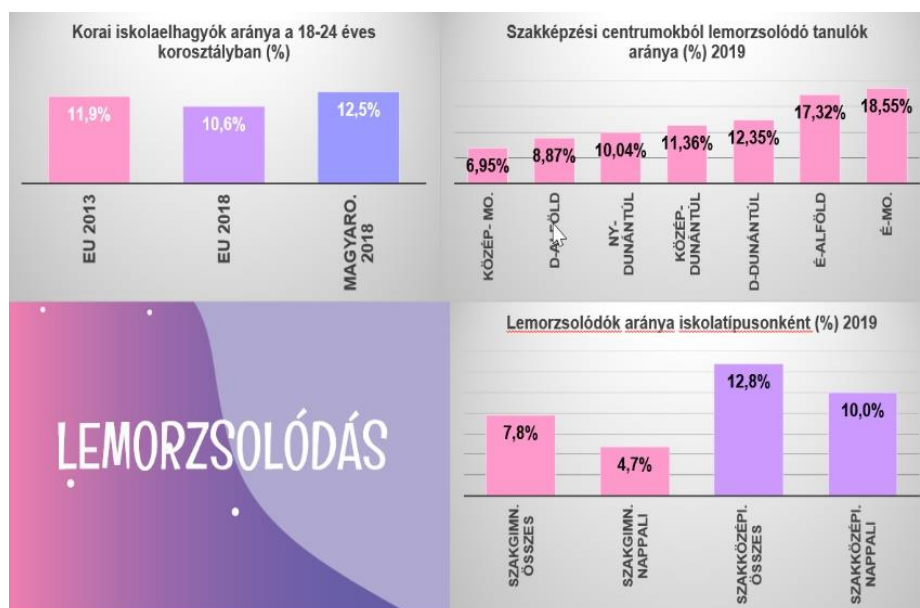
A szakképző iskoláknak olyan felzárkóztató, pótló munkát kell végezniük a szakmai tanítás javára nagyon sok esetben, ami az itt tanító tanárok munkájának minőségét is befolyásolja. Mert az általános iskolában felhalmozott tudásbeli hiányosságokat itt kell behozni, hogy a tanulók sikeres vizsgát tehessenek. Ezek a megnövekedett terhek pedig a célirányos szakmai képzéstől veszik el az időt (*Bábosik 2007*). Pl. hogyan várhatjuk el

egy esztergályostól, hogy méreteket számoljon ki, ha képtelen a tizedestörttekkel számolni. Mértékegységet váltani pedig egyenesen nem hajlandó a sok általános iskolai kudarcélmény miatt.

A szakképzés megpróbál alkalmazkodni a multinacionális cégek és a vállalkozások újabb és újabb elvárásaihoz. Olyan munkavállalókat próbál a munkaerőpiacra engedni, akik megfelelnek ezeknek az elvárásoknak és hajlandóak tudásukat tovább és tovább bővíteni, a kor kihívásainak megfelelően. A rendszerváltás tájékán a szakmai képzettséget a közvélemény leértékelt. A szaktudással és a szakma műveléséhez nélkülözhetetlen készségek és képességek fejlesztése helyett a általános műveltséget, a lexikális tudást helyezte előtérbe. Ugyan kiderült, hogy ez elhibázott gondolkodás, de ezeket a kompetenciákat évek, sőt egy egész évtizednél több idő újra készség szinten művelő munkavállalókat kinevelni. Manapság már nem rekedhetnek meg a munkaerő-piac szereplői, a munkavállalók az egy szakma megtanulásánál és a tizenhetedik, tizennyolcadik életévét betöltöttén a tanulást abbahagyók mellett elmegy a világ, lemaradnak a technológiai fejlődésben és máris a munkanélküliek világában találják magukat. Felértékelődött az egész életen át tartó tanulás (*Nahalka – Vass 2009*).

Ezeknek az elvárásoknak azonban nemcsak a diákoknak, a munkavállalóknak, de a tanároknak és az iskoláknak is meg kell felelniük. Hiába a sok hangzatos szakma, ha az elavult eszközökkel a múlt század 70-es, 80-as éveinek technológiáját tanítják még ma is. Az elavult gépeken, sok esetben a gyakorlati képzéshez és annak alapozásához szükséges alapanyagok nélkül, mert van elképzelés, hajlandóság, de sajnos nincs anyagi biztonság, amivel a technológiai fejlődést az iskolákban, a tananyagban is nyomon lehetne követni nemcsak elméleti, de gyakorlati szinten is.

3.A lemorzsolódás csökkentésére tett intézkedések bemutatása

1.ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról

Ezeknek az elkeserítő adatoknak láttán érthető a kormány egymást követő intézkedés és megoldáskísérlete a lemorzsolódás csökkentésére és a végzettség nélküli iskolaelhagyók számának minimalizálására. Különösen úgy, hogy a munkaerőpiacon is azok a jelentkezők a sikerebb álláskereső, akik végzettséggel rendelkeznek. Illetve a szakképzés színvonalának emelését várják, ami újabb iskolai kudarcokat szül, mert aki eddig valahogy átverekedte magát a vizsgákon, a munkaerőpiaci elvárások és a munkáltatók elvárásai alapján magasabbra tett léccet már valószínűleg leveri és nem tudja átugrani. Ezt támasztja alá a jobb alsó sarokban látható ábrának az a 10,0 %-os adata is, ami a szakközépiskola – vagyis a szakképzés lemorzsolódásának 2019. évi statisztikai adata.

3.1 Köznevelési HÍD programok bevezetésének céljai

A szakképző intézményekből lemorzsolódott, illetve az iskolai kudarcok és gyengébb képességeik miatt lassabban haladó diákok számára, akik tanköteles korúak, vagy idősebbek, de nem fejezték be az általános iskolai tanulmányaikat, nekik ad lehetőséget az általános iskolai vég bizonyítvány megszerzésére és adott esetben még egy részszakképesítésre. Mindezt olyan céllal, hogy az itt tanuló diákok a képzés befejezése után ne kerüljenek újra a munkaerőpiacra, hanem maradjanak még az oktatásban és szerezzenek szakmát, az előképzettségüknek megfelelő szakirányon.

Ennek sikeres elvégzéséhez kívánták megteremteni a feltételeket azzal, hogy a tanítás-tanulási folyamat mélyítse el a tanulók eddigi ismereteit és alapozza meg a későbbi magasabb követelmények teljesítésének lehetőségét. Motivációt, iskolai sikert és ne kudarcot adjon. Miközben törekszik a NAT-ban megfogalmazott célkitűzések valamilyen szintű teljesítésére is.

„Az egyes műveltségterületek témakörei, témái a valóság problémáit és az azok felismeréséhez, megértéséhez, kezeléséhez szükséges tudásokat, képességeket is a mindennapi élet kontextusába helyezik, kiemelve ezzel a társadalmilag releváns, alkalmazható tudás fontosságát.”

Elérhető:

<https://docplayer.hu/411342-5-A-koznevelesi-hid-program-bevezetesenek-tapasztalatai-a-bencs-laszlo-szakiskola-es-altalanos-iskolaban.html> (Letöltés: 2022.03.28.)

2.ábra: A projekt bemutatása

Elérhető:

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=720:ginop622-projekt&catid=70&Itemid=101 (Letöltés:2022.03.28.)

Valóságot nagyban tükröző ábra, bár megalkotásakor kevés közreműködő gondolta volna ezt így. A háromszög talpa valóban amilyen nagy, olyan sok a lemorzsolódott diák és amilyen picike a csúcsa, annyira kicsi az első intézkedések – pl. HÍD program – után végzettséggel rendelkezők száma. Elképesztő mértékű volt a kimaradás, a hiányzások száma még a tanárok jóindulata és a hónap végén történő korrekciók után is 150-200 igazolatlan órát mutatott. Még így is vizsgára bocsátották a képzés végéig eljutott diákokat, de a felkészületlenség, sok esetben pedig az „elfelejtett vizsgadátum” akadályozta meg a végzettség megszerzését.

Az oktatásért felelős kormányzati szervek kidolgozták – illetve a megvalósítás és vizsgáztatási követelmények alapján -, inkább kigondolták és összeollózták a HÍD programot, melynek megvalósításában önkéntesen kötelező formában részt vállaltam. Az a szakmát tanítottam, amit magam is tanultam 1985-87-ig. Lényegesen motiválatlanabb diákok, rosszabb helyesírással, minimális szövegértéssel heti kevesebb szakmai

óraszámban tanulták a tízujjas vakírást és a gyorsírást, mint én, de hasonló követelményeket fogalmaztak meg számukra a vizsgán. Lehetetlen feladat, ha a vizsgáztató tanár és a vizsgabizottság nem huny szemet és nem osztogatja bőkezűen a pontokat

3.2. Köznevelési HÍD programok fajtái

3.2.1 HÍD I. program

A legritkábban indított képzés, mivel a kevés diáklétszám miatt nagyon minimális számú tanuló választotta volna ezt a formát.

Azok a tanulók jelentkezhettek ide, akik alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeztek, de semmiféle középfokú oktatási intézménybe nem nyertek felvételt. Itt egy évet tölthettek, míg a már megszerzett tudásukat szinten tartották és a tanév folyamán újra lehetőséget biztosítottak számukra a továbbtanulási jelentkezésük benyújtásához. Az itt szerzett pályaorientációs, illetve alapozó képzéssel a diákok stabilabb alaptudással és egyfajta rálátással bírtak már bizonyos – az adott oktatási intézményben oktatott – szakmákra. ez megkönnyítette az iskolaválasztásukat. A program keretében felvételi vizsgát tesznek a tanulók, amire szinte az egész tanévben készülnek. Tanúsítvánnyal záruló képzés.

3.2.2 HÍD II. program

Ez volt a népszerűbb program, mivel a képzés két éve alatt a diákok nemcsak befejezhették általános iskolai tanulmányaikat és erről tanúsítványt kaptak, de még egy rész-szakképesítő vizsgát is tehettek.

Jelentkezés feltételei: a tanköteles tanulónak legalább hat általános iskolai évfolyam sikeres elvégzését kell igazolnia, majd a tizenötödik életévét betöltve felvételét kezdeményezheti a programba a szervező intézmény által kínált rész-szakképesítések megszerzésének lehetőségével.

Elsajátította a szakma megszerzéséhez szükséges kompetenciákat, készségeket, ismereteket. Majd a programot szervező iskolákban megkezdhetik tanulmányaikat a kilencedik évfolyamon a szakma megszerzését célul tűzve maguk elé.

Az iskola ezzel is biztosított magának néhány jelentkezőt, akiket még a legnagyobb igyekezetük ellenére sem lehetett az iskolából kizárni az őszi statisztikai adatok szolgáltatása előtt. Igen ritka volt azon tanulók száma, akik szakmai vizsgát is tettek, mert képességeik nem tették lehetővé ezt számukra. De az alapfokú végzettségükkel már jogosítványt is szerezhettek és legtöbb esetben ez volt az egyik fő motivációs tényező, hogy ezt a két évet végig járják.

Az iskolák sajátágosan kezelték az egyértelmű rendelkezést, miszerint befejezett képzés után ki kell állítani az általános iskola elvégzését igazoló tanúsítványt, ha nem kezdi meg a rész-szakképesítő vizsgáját akkor is. Ezt nem minden iskola értelmezte így. Volt, ahol csak a kék bizonyítványukkal együtt kapták meg a tanúsítványukat, ezzel kényszerítve őket, hogy teljesítsenek kicsit jobban és valamiféle képzettséget szerezzenek.

Az ösztöndíj, amit számlájukra utaltak, a családi pótlék és az egyéb szociális juttatások ugyancsak a két év végig járására motiválták a szülőket még akkor is, ha ezt a tanulók rekord számú hiánnyal tették. Mindig volt kifogás, mindig volt orvosi igazolás, vagy egyszerűen az osztályfőnök felsőbb utasításra nem vette észre, hogy nem jelentek meg. Akinek a magatartása nem volt kirívóan rossz. Kevésbé volt romboló a közösségre nézve, akkor utólag igazoltnak tekintették hiányzásait, amivel sajnos a szakképzésben is

megpróbáltak élni, de ott már nem voltak toleránsak ugyanazok a tanárok és ez sok súrlódáshoz is vezetett.

Míg a HÍD osztályaiban nem számított, hogy nyolc, vagy kilenc órára ér be a diák, ez később már bizony fontos volt. Felszerelést hozni nem kell, az iskola biztosít íróeszközt, lapot, tankönyv nincs. Később ez szintén probléma, mert nemcsak be kell szerezni, de hordani is kell és vigyázni is kell az ingyenes tankönyvekre.

A sok engedmény sajnos nagyon gyorsan visszajára fordult és újra beleértünk a spirálnak egy lefelé menő részébe, lettek retorziók, lettek kudarcok és újabb iskolaelhagyók.

A HÍD program vizsgakövetelményei átgondolatlanok és irreálisan nagyok voltak a kiadott kerettantervekhez képest. Míg magyar órán szókincset fejlesztettünk, olvastunk, addig szakmai órán szakkifejezésekkel bőségesen ellátott szövegeket kellett az első napoktól értelmezni. A szóbeli vizsgára kiadott tételsor megegyezett a szakmai vizsgák tételsorával, csak a fedlapot cserélték ki rajta. A gyakorlati vizsga néhány szakma esetében irreálisan nehéz volt.

Ilyen volt a gép- és gyorsíró szövegszerkesztőké is, ami teljesen megegyezett követelményében az ügyintéző titkárokéval, azzal a nehezítéssel, hogy még gyorsírás is volt benne. Olyan diákoktól várták el, hogy a gyorsírást magas szinten műveljék, akinek a helyesírás és a hármás vonalközben való tájékozódás is komoly kihívást jelentett. A siker előre borítékolható volt. Az pedig ezektől a gyenge képességű diákoktól olyan teljesítményt várt el, amit most az irodai titkároktól várnak el tizenharmadik, tizennegyedik évfolyamon. Ha nem lett volna kollegalitás és nem tudtuk volna mindannyian, hogy mire képesek és mit kellene tudniuk, bizony nem lett volna sikeres vizsga egyetlen egy sem. De a jegyzőkönyvből kimaradó részként nyitó értekezleten csoportbemutatásnál már engedélyezték, hogy a diktátumot jegyezzék folyóírással, amit lényegesnek tartanak belőle, vagy amit sikerül. Azután majd megoldják a többi részét a feladatnak és értékeljük, ami kész, és nem nagyon hiányoljuk, ami nincs.

A kerti munkás tanulók a központi írásbeli feladatsorban minden évben a kertész szakmunkásokénál nehezebb feladatokat kaptak. Embert próbáló volt minden évben, hogy

januártól csak ilyen feladatsorokat oldottak meg, és a kollégák naponta kínozták őket, mert az nem tanítás volt, hogy a siker valóban siker lehessen.

Ezekről azonban senkinek sehol nem lehetett visszajelzéseket küldeni. Nem hallották meg a szavunkat, pedig mi vagyunk azok, akik naponta találkoztunk a diákkal és láttuk a hiányos képességeiket. Éreztük a nehézségekkel teli tanulás kínjait, velük együtt szenvedtünk. Majd hetekig szerkesztettük a gyakorlati feladatsorokat, hogy sikerélmény is legyen egy-egy vizsgában.

3.3. A GINOP-6.2.2 projekt bemutatása

„A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (továbbiakban: NSZFH) GINOP-6.2.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú „A szakképzést végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése” című kiemelt projektje 2016. július 1-jével indult. A projekt célja az Európa 2020 stratégia oktatási célkitűzésével összhangban a végzettség nélküli iskola elhagyók számának csökkentése, a szakképző intézmények kulcskompetencia-fejlesztő tevékenységének támogatása, az alapkészségek fejlesztését segítő eszközrendszer kidolgozása, a szakképzés eredményességének javítása, valamint az iskolai teljesítmény növelése az egész életen át tartó tanulásra való képesség érdekében.”

Elérhető:

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=720:ginop622-projekt&catid=70&Itemid=101 (Letöltés: 2022.03.25.)

Az iskolaelhagyás 10 % alá csökkentése igen nagy eredmény, mely emberfeletti munkát és kitartást igényelt már első hallásra is úgy a diákoktól, mind a projektben résztvevő tanároktól. Felkészítésként a programban való munkálkodásra rengeteg statisztikai és még több egyéb elrettentő adat hangzott el. Megfogalmazódott a cél elérésének kényszere, mivel a fenntartók nem fogadtak el lemorzsolódást, kimaradást a programból. Aki egyszer oda bekerült, az bizony azonnal fejlődésnek indult, akár akarta, akár nem. A bekerülés sokkal könnyebb volt, mint a programban való részvétel kivitelezése.

„A GINOP-6.2.2 kiemelt projekt három fő tevékenység köré („Módszertani fejlesztések és együttműködések”, „Intézményfejlesztés”, „Informatikai fejlesztés, eszközbeszerzés”) szerveződve segíti a problémák megoldását. A projekt több oldalról támogatja a szak- és felnőttképzés fejlesztését, és megvalósulása jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a szakképzésben dolgozó szakemberek olyan fejlesztések részesei legyenek, amelyek a tanulói, a pedagógiai, és végső soron az intézményi eredményességet nagymértékben növelik.”

Elérhető:

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=720:ginop622-projekt&catid=70&Itemid=101 (Letöltés: 2022.03.25.)

3.3.1 Tapasztalatok a bekerülésről

A diákok az első évben egy 12 oldalas, néhol miniatűr képekkel és hozzájuk tartozó állításokkal sűrűn teleszerkesztett feladatlapot kaptak. A szókincsüket, asszociációs készségüket, logikai gondolkodásuk fejlettségét mérő feladatlapok voltak a kommunikáció szintjének felméréséhez. Én ezek javításában közreműködtem. Egyszerre négy – öt darabnál többet képtelenség volt kijavítani, hiába tanulta meg valaki már az első javításra szánt óra végére a helyes megoldásokat. Látszott, hogy a negyvenöt perces órába belesűrités csak ártott a feladatmegértés minőségének és a válaszok kiválasztásának. Így tudtuk meg pl., hogy a macska élő növény. Ráadásul a nemzeti lobogónk sem kapcsolódik szorosan össze egy ünnepséggel és a Himnusszal.

Ezekből a feladatlapokból nyolcvanhat darabot javítottam, mert minden kilencedik osztályos írt, és két-két kolléga javította a kommunikációt, illetve a matematikai felmérőket is. A megadott pontszám alatt teljesítő diákoknak kötelező volt részt venni a felzárkóztatásban, csak az iskola elhagyása mentesítette őket ez alól. Az óra első felében megválaszolt kérdésekre látványosan jobb válaszok születtek. A kitartó figyelem és a koncentrációs idő rövidsége miatt olyan diákok is a „vonal alá kerültek”, akik a tanórakon jobban teljesítettek az itt mért eredményeknél. De a néma értő olvasás hiányosságai nagyon szembe tűnőek voltak a diákok igen magas hányadánál, különösen a szakképzős diákok esetében, illetve azon szakgimnáziumi tanulóknál is, akik csak az üres férőhelyek feltöltése miatt kerültek be egy-egy osztályba.

A fejlesztő foglalkozásoknak a tanítás ideje alatt, nem külön időszámban kellett megvalósulni és októbertől indultak ezek a felzárkóztató foglalkozások. Meglévő órarendek mellett ezt igazi teljesítmény volt megvalósítani. Különösen azért, mert minden kolléga a kötelező maximum körüli óraszámiban tanít mindig a pedagógus hiány miatt. A hiányzásokat később „eltörölték”, hogy minden statisztikának megfeleljenek a jelentések, különben kemény megvonásokkal jutalmazta a fenntartó az intézményünket. Több iskola tanárával tartok kapcsolatot, hasonló eljárásokról számoltak be a kollégák. A projektben tanító tanárok ugyan kaptak külön juttatást, de nem kaptak segédanyagokat, nem kaptak egységes felzárkóztató, fejlesztő ötleteket, esetlegesen feladatgyűjteményt. Ezt mindenki az egyéni haladás címszó alatt saját szabadidejében állította elő és így fals az elért eredmények összevetéséből származó eredmény is. Ebből a projektből szerettem volna

teljesen kimaradni, de csak részben sikerült. A saját fejlesztőanyagaimat, ötleteimet vitték és használták fel a kollégák, mivel ők más szakpárral rendelkeztek, és nem állt rendelkezésükre saját feladatbank.

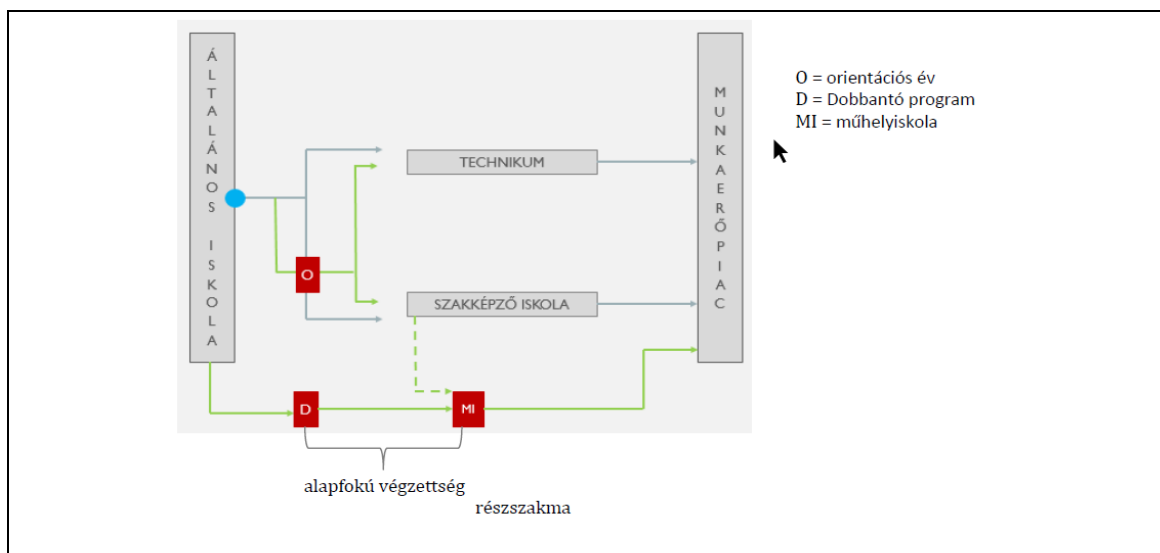
A projekt lezárása papíron eredményes volt, a valóságban sajnos nagyon sok jóindulat kellett az elvárt jegyjavítások eléréséhez.

Arról az anomáliáról már ne is essen szó, hogy kettő évig kellett a felzárkóztató foglalkozásokat tartani, majd ugyan fenntarthatóságnak – felzárkóztatásnak minden kolléga részéről – még ebben a tanévben is lennie kellett, de az indulás előbb történt meg, mint a képzések elkészültek és megvalósultak volna. Így vehettem részt 2021 októberében én is három napos informatikai képzésen úgy, hogy a programban csak feladatlap javítóként vettem részt 2017 őszén. Már csak az fontos, hogy a létszám meglegyen. A napokat elszámolják a három nap alatt kapott tudást akár egyetlen nap alatt is megkaphattuk volna. Meglepő módon a lakókörnyezetünkben nem ajánlott fel képzést a rendszer. Mi a Balaton mellől Parádfürdőre utaztunk, a szegedi kollégák pedig megcsodálhatták Balatonfüred látnivalóit. Bár az előadó azonos személy volt.

Talán kicsit átgondoltabban és a sorrendhez ragaszkodva hatékonyabb lehetett volna ez a projekt.

3.4. Dobbantó program

Már nem titkos kód fedi az új programot. Csak a kifarrotság nem jellemzi ezt sem teljes mértékben.

3.ábra dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról

Azoknak a diákoknak, akiknek kudarcélményekkel teli alapfokú iskolai évei voltak, ezért nem fejezték be azt, a Dobbantó Programban és a Műhelyiskolában – együttesen a Rugalmas Tanulási Utak Programban – lehetőséget biztosít az oktatási rendszerünk, hogy megszerezze a hiányzó alapfokú végzettséget és gyakorlatorientált keretek között részszakmát kaphasson. Ezzel már előnyösebb helyzetből indul a munkaerőpiacon, mint a végzettség nélküli iskolaelhagyók. A képzés ideje alatt családi pótlékot, ösztöndíj jellegű juttatást, diákigazolványt kap. Jár részére a rendszeres gyermekvédelmi segély is – amennyiben a család anyagi helyzete megkívánja -.

A tanuláshoz minden eszközt biztosít az iskola, így a HÍD programhoz hasonlóan egy sokkal szabadabb, kevesebb kötöttséggel járó képzésben veheti fel újra a tanulás ritmusát. A program hangsúlyozza, hogy nem az általános iskolai hiányosságokat kell bepótoltatni a diákokkal, hanem a képességeiket kell kialakítani és készség szintjére eljuttatni a NAT által meghatározott kompetenciaterületeken. Valamint elérni, hogy tanulmányai befejezése után eredményesen képviselik érdekeiket a munkaerőpiacon és elindulnak az

élethosszig tartó tanulás útján további tanfolyamok, képzések elvégzésével, hogy mind jobb és képzetesebb szakember váljon belőlük.

A jelenleg is folyó felzárkóztató, részsakképesítéshez jutást zászlójára tűző program, melynek folytatása a műhelyiskola. A kettő együttes elvégzése adja meg az alapfokú végzettséget és a rész-szakképesítő bizonyítványt, melynek birtokában a szakképzésben folytathatja tanulmányait a diák. Bár sajnos az esetek túlnyomó többségében máris dolgozni indulnak, hogy a családjuk mindennapi megélhetési gondjain könnyítsenek.

3.4.1 Bemeneti követelmény:

A belépéskor nem rendelkezik alapfokú iskolai végzettséggel, illetve a kezdőtanévet megelőző tanév utolsó napjáig betöltötte már a tizenhatodik életévét.

Minden tanuló saját – bemenetkor felmért – képességeinek alapján egyéni fejlesztésben részesül. Saját mentor kíséri figyelemmel munkáját, segíti, kapcsolatot tart szüleivel és vele, heti rendszeres konzultációs órán ketten elemzik az előző hét eredményeit, történéseit.

A Dobbantó programban alapkompétencia-fejlesztés folyik, rengeteg fejlesztő óra, illetve a műhelyiskolai képzésre hangoló gyakorlati tevékenységet alapozó foglalkozásuk van. A tapasztalatok alapján leginkább ezeknek az óráknak van sikere. A kétkezi munka, és a közben elmondott, levezetett gondolatok sokkal jobban felidézhetőek náluk.

A Dobbantó program sikeres elvégzése után, - amit szintén szintmérő zár – folytathatják tanulmányaikat a Műhelyiskolában.

A tanulók havonként a mindenkori minimálbér öt százalékának megfelelő összegű ösztöndíjra jogosultak.

3.4.2. Az oktatás megvalósulása:

A program kislétszámú – (5-8 fő) – csoportokban zajlik 30 óra/ hét a teljesítendő

Kompetenciafejlesztés zajlik – kooperatív munkával, projektekben és egyéni kutatómunkával, saját élményekből táplálkozó tanulással, rengeteg kommunikációval,

Bemeneti szintfelmérés alapján készül a projektekben alkalmazandó tananyagok összessége. Szinte alig egy-két héttel haladunk a diákok előtt, ami rengeteg készülést, keresését, feladatalkotást igényel a tanároktól.

Fejlesztő értékelés alkalmazásával, egyéni mentorálással értékelünk minden diákot. Szöveges értékelés zajlik, nincsenek osztályzatok. Projektszemléletű oktatás, gyakori kisebb kirándulással. Piac, üzem, munkaterület látogatása.

Képzési ideje rugalmas, a bemeneti mérésre és a műhelyiskolai bementre alapozott egyéni fejlesztési utak alapján kell kijelölni a tanulási tartalmakat és azok időigényét. Az orientációs fejlesztések és a dobbanó program műveltségterületekhez köthető tartalma a NAT műveltségterületei alapján szervezhetők.

3.4.3. Megvalósulása a Mathiasz János Technikum és Gimnázium Dobbantó csoportjánál

1. nap Pályaorientációs modul: szakmai ismeret 2 óra, pályaorientáció a 2 óra, pályaorientáció b 1 óra
2. nap Kommunikációs és anyanyelvi kompetenciákat fejlesztő modul: kommunikáció 1 óra, boldogság óra 1 óra, szövegértés 1 óra, konfliktuskezelés 1 óra
3. nap Egészséges élet modul: gyógytestnevelés 2 óra, egészségre nevelés 1 óra, társadalom és jelenkor ismeret 1 óra
4. nap Matematikai és IKT és idegen nyelvi kompetenciákat fejlesztő modul: idegen nyelv 2 óra, informatika és matematika 3 óra
5. nap Alapvető munkavállalói és életpályaépítési modul: élménybeszámoló – fejlesztő játék – beszélgetés – napi történések megvitatása, kiértékelése 5 óra

Bábosik Zoltán tanulmányának szövegértésről és alapkészségek hiányáról szóló része (Bábosik 2007) ezekre a diákokra még fokozottabban igaz. Az online oktatás ideje alatt nekik személyesen vitte el a program vezetője a heti tananyagot és vette át az előző hetit, néha kitöltetlenül, mert abban a leépítésektől és bezárkózástól gazdagodott világban a napi megélhetés anyagi fedezetének biztosításában ezek a gyerekek alkalmi munkákkal igen nagy részt vállaltak. Családjuk szinte követelte és nem nézték jó szemmel még a programvezető autójában eltöltött egy-egy órát sem. Pedig ebben a programban így az alapvető szociális juttatások feltétele az iskola látogatása, online oktatás esetén pedig a feladatlapok kitöltése. Bár a fenntartónk engedélyével minden tanuló, aki igényelte átvételi elismervény ellenében asztali számítógépet és perifériákat kapott, hogy az online oktatásban részt tudjon venni és kormányzati döntés alapján ingyenesen járt az internet, mint a feltételek biztosításának része, de ennek bevezettetése sem valósult meg sok családnál, mert erre nem volt anyagi fedezet. Legtöbb esetben nem merték a gyerekek még a szakképzésben és a technikus képzésben sem kérni a gépet – a rosszabb anyagi helyzetben lévők közül – mert a sok kistestvér mellett nem érezték biztonságban, a kárt megfizetni pedig képtelenek lettek volna. Ezt az ördögi kört hidalták át a programban résztvevő kollégák a heti rendszeres személyes látogatással. Eleinte próbálkoztak a telefonos – Messenger-es – óratartással, de a környezetből beszűrődő zajok miatt már ezt is szégyellték. Az utcán beszéltek meg a feladatokat és így segítettek a diákoknak a haladásban, hogy fejlődésük biztosított legyen. A karantén feloldása után ezek a diákok sokkal felszabadultabban jöttek iskolába, az első két hétben még a hiányzások száma is elenyésző volt, mert a közösség, a csak rájuk irányuló figyelem ösztönzően hatott rájuk. Majd sajnos visszasüllyedt minden a régi kerékvágásba, sok igazolatlan hiányzás, kedvetlenség, és az első hibás feladatnál már jött a nem csinálom, nincs kedvem, de főleg a hülye vagyok én ehhez mondatok özöne.

Ezek a mondatok pedig sajnos nemcsak – ahogy legtöbben gondolnánk – a cigány gyerekektől jönnek, egyre több közülük a nem etnikai kisebbséghez tartozó diák. Egyre több a kudarcélménnyel, céltáblával a hátán érkező „magyar” diák is.

Pedig a program lehetőséget biztosít – sőt alapvető követelmény – az iskolai kudarcok kiküszöbölése, a sikerélmény megélése minél többször.

Életpálya építést tanítottam nekik és a boríték megcímzése, illetve a csekk kitöltése – számunkra két hétköznapi feladat – nekik heti két órában másfél hónapot vett igénybe, mire önállóan viszonylag elfogadható külalakkal és hibátlanul megoldották. Az elkészült munkákat a saját mappájukban gyűjtöttük, hogy a program minden résztvevője tudja, ki mit tanított, egy-egy alkalommal, erre építhetett az adott hónap projektjén belül.

Havonta érétkelő megbeszélést tartottak a tanárok, ahol a gyerekek munkáját, hozzáállását és fejlődésüket elemeztük, valamint a tanárok a saját munkájukra reflektáltak. Sokat tanulhattunk egymás hibáiból is. Megkönnyítette a további munkát, ha egy-egy diákhöz valaki megtalálta a varázsszót és megosztotta a többiekkel.

Igény esetén kettős óravezetés is megvalósulhatott. Én gyakran vettem igénybe különösen a második órámban, mert a jól megérdemelt munka jutalmaként játszottunk. A nyolc, vagy hiányzók esetén – és legtöbbször nem volt teljes a létszám – négy, öt diák két csapatra osztva játszott Scrabble-t, vagy valami hasonló fejlesztő játékot, ahol a felnőtt segítség bizony jól jött, a helyesírás javíthatásánál, a főfogalmak megkeresésénél, amihez kirakható szót találtak a betűikből.

Legnagyobb sikere mégis az Ország-város-fiú-lány játéknak volt. Lassan indult, mert nagy ellenállás volt, mivel gondolkodni kellett és egyéni teljesítményt láthattunk, nem csoportmunkát. Amint ráéreztek a siker ízére, mert pontot mindenki szerzett jó ötleteivel és a többiek „Tényleg!” reakciói ezt tetézték. Ezért képesek voltak otthon megtanulni az abc-t, hogy ők is mondhassák a következő órán. Sok új ország és sok új fogalom is előkerült, mert ahol laknak, nem mind város. De az elhangzott név sem biztosan fiú, vagy éppen lány. Jöhetett az internetes keresés, máris egyszerre több kompetencia, több alapképesség fejlődött, fejlesztődött. Majd néhány óra múlva telefont kaptam a kolléganőmtől, akivel a gyakorlati órájukat töltötték, hogy megkérték, játsszon velük Ország-várost, nem baj, ha nincs papír, megy az fejben is. Ezekért a pici sikerekért én hajlandó vagyok bemenni órát tartani. Bennem az önérzet nem tiltja, hogy ilyen gyerekekkel foglalkozzak, sőt inkább diktálja.

3.5 A Rugalmas Tanulási Utak program

Folytatása következik, mint a Rugalmas Tanulási Utak program, mert az első év végeztével megtudtuk, hogy oda tartozik ez a képzés. Első évben a Dobbantó program egy év volt, a második Dobbantós évfolyamunk már csak 6 hónap. Majd következhet a Műhelyiskola. Aki az első évben járt a Dobbantó Programba, annak csak 6 hónap a Műhelyiskola és nincs hiányzás, tessék jönni folyamatosan. Azoknak, akik már csak a hat hónapos Dobbantó csoportba fejlődtek és fejlesztődtek meg, nekik már rugalmas 6 - 24 hónap alatt kell teljesíteni a hat hónapos Műhelyiskolai képzést és a nyilvántartás alapján összeadódnak az iskolában töltött napok. A hiányzások nem számítanak bele, de minden szociális juttatásra jogosultak a huszonnégyszáz nap alatt függetlenül attól, hogy adott hónapban mennyi időt töltött a diák az iskolában.

Erről elmondható, hogy a cigány származású diákok sajátos kultúrájához igazodik, csak a tanárok Krétában történő óranyilvántartásához nem. Pedig mindkettőnek stimmelnie kell. Ha nem jár a diák nincs megtartott órátömeg. Nem könyvelhető, és akkor a tanárt vonják felelősségre. Pedig betű szerint betartja, amit a programok előírnak.

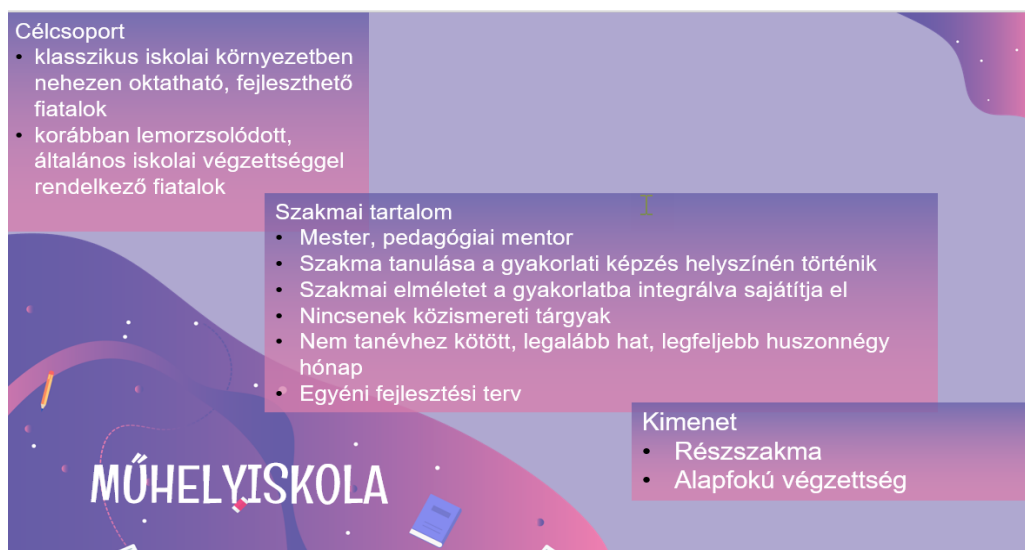
4.ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról

Ez az ismertető, valamint a képzés idejének csökkentése a Dobbantó Program esetében és a valóban rugalmassá tett Műhelyiskola november végén derült ki, egy programvezetőknek és fenntartóknak tartott továbbképzésen. Pellengérre állították azoknak az iskoláknak a képviselőit, ahol lemorzsolódás három főnél nagyobb volt. Iskolánk igazgató-helyettese is elmondta, hogy bár ő nem tartozott közéjük, mégis kényelmetlenül érezte magát, mert a kollégáikkal szemben igazságtalan és megalázó szituációt kellett átélnie úgy, hogy valójában a szülők és a diákok döntéséért vonták felelősségre őket. Minden olyan javaslat elsikkadt, amit a tanórák elszámolásáról, a diákok családból hozott attitűdjéről, a hiányos eszközparkról mondtak. Mindenre van, mindenre lesz pénz. Ez minden ilyen továbbképzésen elhangzott, de az első keretigénylés elutasítása után letettek a képzés finanszírozásához fűzött reményeikről.

Az első évben még terveztek szakmai kirándulást, hogy abból is legyenek élményeik, tapasztalataik, mivel a programban részt vevő diákoknál az anyagi lehetőségek már az általános iskola éveiben is szűkösek voltak és ők nem vettek részt az osztálykirándulásokon. Balatonboglárhoz Keszthely és az ottani Georgikon Múzeum közel van. Kertész részsakmát tanuló diákjainknak ez egy nagyon hasznos és érdekes kirándulás lett volna. Minden kolléga, aki tanította őket kísérőként ment volna, hogy legyenek meg azok a kapcsolódási pontok, közös élmények, amire mindenki a saját projektfeladatait építi. Iskolánk alapítványa vállalta, hogy az iskola buszával mehetnénk, tehát még ez sem volt költség. Így csak a belépők és minden diák ebédje lett volna a költség, amit igényeltünk. Elutasítás volt a válasz indoklás nélkül.

Tehát a program rugalmas, a tanár a megvalósításban, a kimeneti mérés értékelésénél rugalmas, a diák a képzésben való részvételnél rugalmas. A program életképes, működik.

4. A vizsgaszabályozás a Műhelyiskola rendszerében

5.ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról

4.1 Bekapcsolódás a műhelyiskolába

A Műhelyiskola programjába bekapcsolódhatnak olyan diákok is, akik nem intézményünkben, vagy éppen nem a Dobbantó Program keretében szerezték meg az alapfokú végzettségnek megfelelő iskolai végbizonyítványt, vagy éppen tanúsítványt, mert másik intézmény HÍD programjából érkezett, ahol a képzést befejezte, csak a részzakma megszerzésére nem tett kísérletet.

A Műhelyiskola képzésében résztvevő diákok minden más diákot megillető szociális juttatásra jogosultak, valamint ösztöndíjra is. Ez egy igen erős motiváló tényező, mert abból a milióból, abból a hátrányosnál is hátrányosabb helyzetből járnak, ahol minden fillér számít. Sok esetben kellett szemet hunyni a hónap elején hiányzó diákok igazolatlan hiányzásai felett, mert ha a segély késett, nem volt pénz bérletre. Nem tudtak beutazni az iskolába. Szerencsére az ösztöndíj rendszer és a családi pótlék, meg az egyéb juttatások megjelenése a képzésben résztvevők számára elgondolkodtatta a szülőket és nem tudtak rögtön nemet mondani, esélyt adva ezzel is gyermeküknek a jövőjük jobbá tételéhez.

A képzésben résztvevő diákok legnagyobb öröme, hogy nincsenek közismereti tárgyak. Csak később döbbsentek rá, hogy a szakmai elmélet gyakorlatba integrált elsajátításához

bizony füzetet, tollat gyakran kell használni. Úgy gondolták kertész csak a talajjal és a növényekkel foglalkozik. Amikor ki kellett számolni a szükséges anyagokat, palántákat, el kellett olvasni egy-egy növény gondozási igényeit, és azt értelmezni kellett, akkor szembesültek, hogy a Dobbantó Program ideje alatt rakosgatott kiskockák, most nem játékot, hanem szakmai alapozás és szakmai számítás tárgykörben is megjelennek. Meglepő volt, hogy ugyanaz kiskockákkal elmondva ment és érthető feladat volt. Palántákkal és talajterülettel már komoly gondolkodást és gyakran hibás eredményt hozott. Ennek gyökerei pedig az alapfokú oktatás módszereiben és az azokkal szerzett kudarcokban keresendők.

Az hozott ebben némi eredményt, hogy kevés tanár – mester – tanította a szakmai tárgyaikat, sok időt töltöttek együtt és kialakultak közös élmények, közös szókincs. Ezt a vizsgáiknak azon részében, ahol ott lehettek segítőként – és a vizsgabizottság jóindulatának köszönhetően még meg is szólalhattak – a kollégák, jól tudták kamatoztatni. Ezt veszi el tőlük az a rendelet, hogy ők is 2025-től a vizsgaközpontokban fognak ismeretlen vizsgabizottság előtt vizsgázni. A gyakorlati helyükön tanulnak munkaközben és egy idegen helyen fognak vizsgázni. Félő, hogy nem fognak megszólalni közülük sokan. Tapasztalat az is, hogy már a kolléga ruházatának változása – hétköznapi ruházat, munkásruha - öltöny, vagy kissé elegáns a vizsgát megtisztelő öltözet is micsoda akadályokat alakított ki bennük azonnal. Egy-egy ismeretlen személy jelenléte pedig egyenesen szótlanságot idézett elő náluk.

A Dobantó Programban és a Műhelyiskolai oktatásban résztvevő diákok szinte 100 %-a csonka családból származik. Egy-két esetben neveli a gyermeket az apa, legtöbb esetben az anya. Ezért a férfi tanár kollégáktól jobban elfogadják a nevelési megnyilvánulásokat, velük szívesebben és kevesebb bíztatás, kérlelés után dolgoznak. Mégis igénylik a nő kollégák jelenlétét, velük beszélnek meg gondjaikat, nekik mesélnek mindennapjaikról.

A személyes mentorok nem hozzárendeléssel kerülnek egy-egy diák mellé. Őket csak októberben kell megnevezni és a diákok személyi anyagába feltüntetni. Addigra alakul egy olyan kapcsolat, vagy legalábbis elkezdődik, ami után egymást elfogadva, véd-dac szövetség szintjén együtt küzdik végig a képzést. A részsakmáról kapott bizonyítvány közös siker.

4.2 A működési tapasztalatok

Igen nagy volt a meglepetése a vizsgára készülés, vizsgára készítés közepette a kollégáknak, mikor egy olyan lehetetlen helyzettel találtuk szembe magunkat, hogy ha a rendelkezéseknek megfelelően járunk el és olyan szerencsések vagyunk, hogy egy diákunk kimagasló teljesítményt nyújt, bizony nem kaphat munkájára jelest. Mit élhetne meg egy ilyen hátrányos helyzetű, sok esetben periférián élő fiatal, akinek azt ajánlottuk, hogy itt a kemény munkáért bizonyítványt és igazságos elbírálást fog kapni. A Műhelyiskola vizsgáztatásához kiadott rendelkezés alapján, ha nem figyeltek a vizsgabizottságok tagjai nem adtak jelest senkinek. A törvényességet képviselő ellenőrzési feladatot ellátó tag felelőssége és jóindulata kellett, hogy olyan eredmény is születhessen, amire a rendelkezés megalkotói gondoltak ugyan, de nem tették lehetővé megvalósítását. A rendelkezés alapján összeszámolt pontok ugyanis súlyozás után nem érik el a jeles szintjét a 80 pontot.

Vizsgarész	KKK-ban meghatározott pontszám	KKK szerint meghatározott %-os érték	Pontérték
A1 vizsgarész	100	70	70
A2 vizsgarész	30	20	6
B vizsgarész	10	10	1

6.ábra Saját táblázat 2022. február 28.

Ehhez a pontozási és értékelési leírás:

0 – 40 pont elégtelen (1)

41 – 49 pont elégséges (2)

50 – 59 pont közepes (3)

60 – 79 pont jó (4)

80 – 100 pont jeles (5)

Így a táblázatba beírt maximális pontszám esetén is a súlyozás után 77 pontot elérő diák csak jó értékelést kaphatott volna. Ezt tartotta igazságtalannak a balatonboglári

vizsgabizottság – jegyzői felvetés alapján az Oktatási Hivatallal, valamint a kamarával folytatott egyeztetés alapján engedélyt kaptak, hogy az általuk igazságosabbnak, és a valóságot jobban tükröző számítási módszer alapján értékeljék a diákok vizsgateljesítményét.

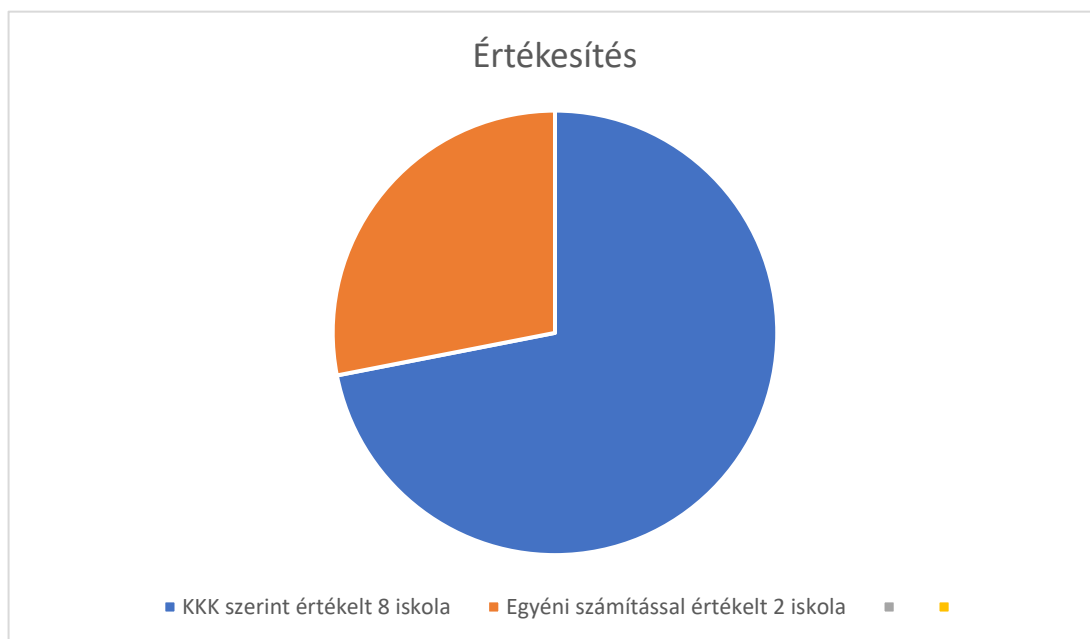
Az általam megkérdezett vizsgabizottsági tagok - a vizsgabizottság elnökének jóváhagyásával, sőt kifejezett kérésére és egyetértésével - és a képzésben tanító kollégák ezt az anomáliát engedéllyel megoldották.

Abban a két iskolában, ahol a vizsgázóval szemben igazságosabb módszerrel számoltak eredményt, ott az összes adható pontot összeadták és annak számították a 70, 20, 10 %-át. Így minimális eltérés mutatkozott, de a vizsgázó javára - ami a program létrejöttének célkitűzése szempontjából is - kedvezőbb értékelést tudott nyújtani.

A számítás módja pedig az adható pontszámokat összeadták, így kapták eredményként a 140 pont és ezzel osztották a vizsgázó által elért pontszámot és szorozták meg KKK-ban megadott beszámítási %-kal

Így az A1 vizsgarész 71 %-ra, A2 vizsgarész 21 %-ra, míg a B vizsgarész 7 %-ra jött ki. Az igazság része az is, hogy így sem lett jeles vizsgaeredmény, csak jó, azonban a lehetőség jobban adott volt.

Csak remélni lehet, hogy a megkeresés és az állásfoglalás kiadása után átgondolják és javítják központilag ezt a félreérthető helyzetet.

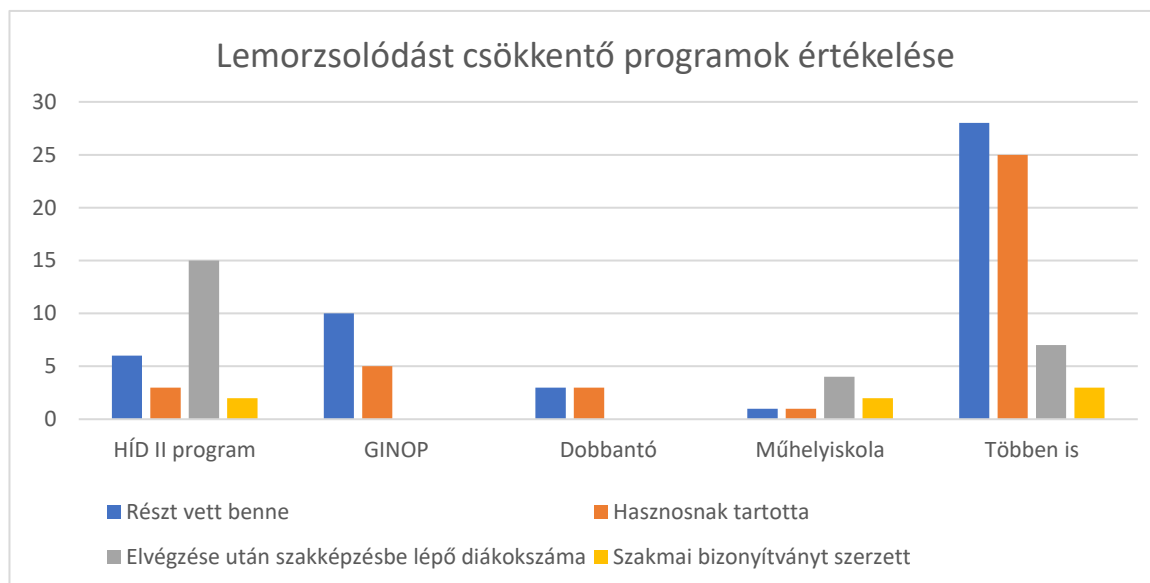

7.ábra Saját kutatás alapján készült diagram

A vizsgáztató és megkeresésekre választ adó iskolák közül még egy iskolában gondolták úgy, mint Balatonbogláron és kértek segítséget, állásfoglalást, hogy az iskolai teljesítmény értékelése még nagyobb sikerélményt adjon a vizsgázóknak. Ezzel is motiválva őket arra, hogy folytassák tanulmányaikat a kertészeti szakképzésben.

Az itt megszerzett tudásukat a szakképzésben beszámítják és fokozottan figyelnek rájuk a szakoktatását folytató kollégák. A sikerélmények megélését még inkább előtérbe helyezik esetükben, mivel itt már magasabbak a követelmények, és ha csak újabb kudarcok érik őket, akkor a Dobbantó Programban és a Műhelyiskolában elért eredmények gyorsan semmivé lesznek. Pedig egy olyan viszonylag zárt közösségben, mint egy kistelepülés, vagy akár egy cigánytelep, híre és rangja van az elvégzett iskolának, a kiállított bizonyítványnak. A munkaerőpiacon hatékonyabban kereshetnek állást, és képviselhetik adott esetben a saját érdekeiket. Ez a vizsgapontszám számítási probléma adta az alapot, hogy megkérdezzem a lemorzsolódást csökkentő programokban részt vevő kollégákat, hogy mondják el véleményüket tapasztalatukat, melyikben vettek részt, melyikben volt sikerélményük. Az interneten középiskolás tanároknak létrehozott, zárt csoportban kértem a véleményüket és kaptam negyvennyolc kérdőívet vissza, megtiszteltak és válaszoltak a kérdésekre, ezzel is segítve az eredményes mintavételt.

4.6. A lemorzsolódás csökkentő intézkedések, tapasztalatai, kutatóelemzés

8. ábra Saját ábra, kérdőív alapján 2022.

Hat kolléga csak a HÍD programban tanított, 10 kolléga csak a GINOP program keretében tartott felzárkóztató foglalkozásokat, 3 fő a Dobbantó Program keretében tanított, 1 fő csak a Műhelyiskolában tartott órákat, míg 28 fő több programnak is aktív résztvevője volt.

Ahogy már dolgozatomban korábbi részében is utaltam rá, a tantestületek tagjai közül ezekben a programokban szinte mindig ugyanazok az oktatók vesznek részt, mondhatni önként jelentkeznek, mert szívügyüknek tekintik ezeket a diákokat, az ő szebb jövőjüket. Ezért tenni is hajlandóak, legyen a felzárkóztatás bármilyen formája. Díjazzák külön, vagy csak kötelező óraszámot növelnek, náluk kevésbé számít.

Sajnos hiába a lelkes pedagógus. A diákközpontú, elnézőbb attitűd, amint ezek a diákok szembesülnek azzal, hogy be kell illeszkedniük egy szakképzési osztályba és nem tehetik azt, amit a HÍD, vagy éppen a Dobbantó Program, vagy a Műhelyiskola keretein belül elnéztek nekik, újra a lemorzsolódott, iskolaelhagyók csoportjába léptek. Kevés kivételtől eltekintve, akik miatt azt mondjuk mi tanárok, hogy a megmentett három diák már megérte a fáradságot. Az a három, aki szakképzésben is megharcolta a maga harcát akár a környezetében élőkkel, akár a saját rossz beidegződéseivel és eljutott a sikeres szakmai vizsga letételéig, ők jelentik a sikert. Tisztában van minden ilyen programban oktató

kolléga, hogy velük nem állhatnak országos tanulmányi verseny dobogójára, nem közülük kerülnek ki az új SzakmaSztárok, de talán EMBER – igen így nagy betűkkel – még lehet belőlük, megadtuk rá az esélyt és ők éltek vele.

Azok a kollégák, akik a GINOP programban részt vettek matematika, illetve magyar szakos tanárok. Amennyiben a lemorzsolódás csökkentésére létrehozott másik képzésekben nem tartottak órákat, ők itt nem mondhatták el véleményüket a hasznosságról és az eredményességről, illetve az eredménytelenségről. A lelkesedésről, vagy éppen az érdektelenségről a diákok részéről. Annyi azonban bizonyos, hogy a GINOP program volt az, ahol a befektetett munka jelentős része az adatszolgáltatásokra, a statisztikák készítésére és az újabb és újabb adatszolgáltatások megtételére ment el. Ha hozzászámítjuk, hogy előbb ment a program, majd fenntartási időszakában már a továbbképzések is a résztvevő tanárok részére, akkor ennek díjazása sem volt arányban a befektetett munkával.

A GINOP projekt és a Dobbantó Program fejlődési esélyt ad a diákoknak, amivel a későbbi tanulmányaik során lényegesen könnyebben vehetik az akadályokat. Illetve a Dobbantó Program továbblépést biztosít a Műhelyiskolába, ahonnan már részs szakmai végzettséggel és az alapfokú végzettség meglétét igazoló irattal és bizonyítvánnyal léphetnek tovább.

A HÍD II program és a Műhelyiskola ad a lemorzsolódó és végzettség nélküli iskolaelhagyó tanulóknak lehetőséget, hogy a program elvégzése után már részs szakmát mondhatnak magukénak. Olyan tudást birtokolnak, amivel kissé a valaha sorstársaik – végzettség nélküli iskolaelhagyók – fölé helyezhetők a munkaerőpiaci ranglistán.

Elmondható azonban az is, hogy a HÍD programot 3 fő, a GINOP projektet 5 fő, a Dobbantó Programot 3 fő, a Műhelyiskolát 1 fő – vélhetően, aki csak itt tanított -, és a több programban résztvevők közül 23 fő tartotta ezeket a kezdeményezéseket hasznosnak.

Hasznos, minden hibás, vagy csak át nem gondolt részletével. Amikből pontosan azokat emelték ki a válaszadók az indoklásra szánt szabad gondolatoknál, amikről a környezetem és jómagam is negatívumként számoltam be. Például a HÍD program írásbeli vizsgarésze,

ahol csak átemelték a jóval magasabb szintre szánt vizsgafeladatsorokat. Vajon mire számíthatott az a szakember, aki ezt reálisan akár jelesre is teljesíthetőnek tartotta ezektől a diákoktól?

Elvégzés után a HÍD program befejezése után három fő kezdte meg tanulmányait valamelyik szakképzési osztályban; ezt a választ kissé meglepőnek tartottam, mert a saját iskolámban is volt évfolyam, mikor nyolc, sőt kilenc diák ment szakképzésbe, igaz három szakmát tanultak azután, hogy résszakmát szerzetek. Egy fő szerzett Gyors- és gépíró szövegszerkesztő és nyolc fő famegmunkáló résszakmát. A szövegszerkesztő kislány bolti eladónak jelentkezett és a felvételin megfelelve a szakképzési centrumunk egy másik iskolájában kezdte meg tanulmányait és szerzett is bizonyítványt. Elképzelhetőnek tartom, hogy a válaszadók között nem volt senki a volt iskolám tanárai közül.

Mivel a Dobbantó Programból és a GINOP projektből csak továbblépés, vagy fejlődés mondható el eredményként ennél a kérdésnél a nulla volt a reálisan adható válasz. A Műhelyiskolából négy fő kezdte meg tanulmányait valamelyik szakképző intézményben.

A szakmai bizonyítványt azonban sajnos csak nagyon kevesen szerezték meg. A választ adó kollégák diákjai közül a HÍD programból a szakképzésbe lépők közül mindössze két fő, míg a Műhelyiskolából szintén kettő fő szerzett szakképesítést. Ezek a válaszok azokból az intézményekből származhatnak, ahol már az első alkalommal lehetőséget láttak a Műhelyiskolában és elindították és olyan légkört tudtak teremteni, hogy a diákok elvégezték a képzést és valószínűleg ennek a miliónek köszönhetően kezdtek további tanulmányokba.

Valóban nagyon kicsik azok a számok, amik azt mutatják, hogy mennyi diák szerzett végzettséget. Ez nagyon nincs arányban a befektetett munkával és a ráfordított anyagiakkal sem. Mégis elmondható, hogy néhány diákból talán társadalmunk hasznosabb, tanultabb, lelkében kissé megerősödöttebb ember lett. Mert a sok dicséret, a sok figyelem, meghallgatott probléma, és a sok türelem valahol léleképítő hatással volt, személyiségeket formált pozitívabb irányba.

A Műhelyiskolában végzetek azt is elmondhatják, hogy diákközpontúbb, az ő kvalitásaikhoz, „iskolai előéletükhöz” közelebb álló vizsgáztatás jutott nekik. Óriási

segítség volt számukra az is, hogy nem szóbeli tételsort kellett bebiflázni, hanem csak a kétkézi munkájukról, az ott kihúzott gyakorlati tételről kellett beszélni, miközben a feladatot végrehajtották. A vizsgabizottság az éppen aktuális tevékenységelemekről tett fel kérdéseket és erről kellett beszélniük. Nagyban megkönnyítette az amúgy idegenek előtt szótlan diákok helyzetét, hogy a gyakorlati tételsorban lévő feladatokat előtte többször gyakorolhatták. Több alkalommal játszottak vizsgát, amikor a mester – az oktató egy-egy munkafolyamatról, egy-egy munkagépről beszéltette őket, javítgatta a hibás kifejezéseket, pontosított, rengeteget dicsért, hogy a pozitív megerősítéssel is segítse a hosszú idő alatt kialakult kommunikációs gátak feloldását.

Szintén a siker egyik fontos tényezője az a lehetőség, hogy a vizsgázóval a munkavégzés közben beszélget a vizsgabizottság. Ugyanis ehhez megfelelő öltözékben jelenik meg a munkavégzés helyszínén mindenki. Nem öltöny, kosztüm az elvárás, hanem a munkavégzéshez megfelelőbb öltözk. A diák tevékenykedik, azt kell elmondania, amit begyakorolt, amit tud. Azt a rutint kell szavakkal kísérnie, amit valóban megtanult, a szakmáját mondja el. A bizottság tagjai is csak olyan szakkifejezéseket használnak, amit a mindennapi oktatás során a mesterétől is hallott. Lehetősége van saját szavait, gondolatait, tapasztalatait megosztani olyanokkal, akik erre kíváncsiak. Figyelem veszi körül. Megmutathatja, hogy miben fejlődött, a kihúzott tétel segítségével nem egy végeláthatatlan monológot kell előadnia, hanem pontos tényeket, pontos és számára szinte rutinszerűen végzett cselekvéssort kísérni beszéddel. Aki pedig a Műhelyiskolai képzést elvégezte - különösen, aki folyamatosan járt a képzésre és nem hagyott ki két képzéslátogatás között hosszú hónapokat – tudja, hogy miről mit kell mondania és el is meri mondani.

Ami pedig még nagyon fontos és elképzelhetetlenül jó döntés volt, hogy ezeket a vizsgákat a gyakorlati helyen kell megtartani. A vizsgázók számára ismerős környezetben. Nem érheti őket meglepetés a más helyen begyakorolt, szinte már rutinból végzett tevékenységek egymás utáni sorrendjében, hogy valami másképpen van, nem ismerős a berendezés, amiről beszélni kell, amit üzembe kell helyezni. Nem ott és nem úgy találhatóak meg a szerszámok, illetve a mi diákjaink esetében a saját nevelésű palántákkal végzett tevékenységek még büszkeséget is adhatnak. A vizsgán a bizottság kiemelte, hogy ezek a diákok felkészültek a vizsgára. Az előkészületekben is példásan

helyt álltak, mert a palánta ültetés tételénél saját vetésből kelt, saját nevelésű palántákat ültettek. Erős, egészséges növényeket, amiket hetekig gondoztak, féltettek, óvtak. Nem a készen kapott vizsgaanyagokból kellett dolgozniuk. Ez is segítette a kommunikáció megindulását, mikor a vizsgabizottság ellenőrzési feladatokat ellátó tagja már a vizsga megkezdésekor pozitívan nyilatkozott az előkészített növényekről.

Természetesen a megszerzett bizonyítványok képei azonnal a világhálón mutatták a sikert. A rengeteg gratuláció, a méltató, biztató, elismerő szavak remélhetőleg kitartanak szeptemberig a vizsgázók lelkében és valóban megkezdik tanulmányaikat, nemcsak a sikeres vizsgán felbuzdulva beadott jelentkezésekig jutnak el.

5. Összegzés; következtetések és javaslatok megfogalmazása.

A különböző hazai és nemzetközi mérések eredményeként mindig felszínre kerülő problémára keresik a megoldást az oktatás szakemberei. Sokféle és sokféle aspektusból közelítő intézkedésekkel próbálják meg az európai mércével mérten is magas iskolai lemorzsolódást, a végzettség nélküli iskolaelhagyók számát csökkenteni. A siker még várat ugyan magára, de apró részsikerek már megjelentek. A dolgozatomban bemutatott három program mindegyike elismerte, hogy a középiskolát elhagyó diákok legtöbb esetben az alapfokú képzésben szerzett kudarcélmények és nem megfelelően motiváló családokból, illetve passzív, vagy még inkább visszahúzó környezetből kerülnek ki. Sokan közülük csonka családból származnak. Legtöbbjüknek a nehéz anyagi helyzet is inkább abba az irányba terelgeti az amúgy sem lelkes tanulókat, hogy mielőbb álljanak munkába, akár segédmunkásként – végzettség hiányában -, akár alkalmi pénzkeresti lehetőséget vállalva, vagy betanított munkásként. Elmondható, hogy ez a megoldás valamekkora ideig megoldás lehet egy-egy család anyagi helyzetének javítására, de nem olyan jelentős mértékben és egyáltalán nem biztosan és stabilan, hogy ezért érdemes lenne a folyamatos tanulással megszerezhető legalább szakmai végzettséget megszerezni. A munkaerőpiac és az egyre szaporodó multinacionális vállalatok is a képzetebb munkaerőt keresik, akinél esélyt látnak, hogy fogékonyabb az átképzésre, továbbképzésre és ezeken sikeresen vesz részt. Ezzel is a munkáltató technológiai fejlesztéseit támogatva, mert egy bonyolultabb munkafolyamatot, egy összetettebb feladatot is képes ellátni, nem kell új embert felvenni és azt képezni.

Ezzel is csak azt támasztjuk alá, hogy a szakképesítés megszerzése milyen lehetőségeket nyit meg bárki előtt. A végzettség újabb és újabb képesítések, végzettségek megszerzésére ad lehetőséget, stabilabb munkaviszonyt alakíthat ki az a dolgozó, akire több területen lehet számítani. Emellett a saját környezetében is más megítélés alá esik, - még akkor is, ha ezt nem mondjuk ki gyakran – akinek van szakmája.

Segítséget a képesítések megszerzésében az oktatás vezetése nyújt, programokat dolgoz ki, kutatások eredményeit figyelembe véve.

Sajnos ezek az ötlet szintjén kiváló programok négy-öt év alatt mutatják csak meg, hogy valóban működőképesek, vagy milyen hiányosságok javítására lenne szükség, a jobb és

hatékonyabb működéshez. Ahhoz, hogy az elvárt eredményeket úgy lehessen vele elérni, hogy ne kelljen a tanároknak trükközni, ne kelljen szemet hunyni. Legyenek valós eredmények és legyenek elégedett, sikert megelőző diákok, akik életcélt tudtak találni és elindultak az úton, hogy meg is valósítsák azt. Segítséget kapjanak, célzott, személyre szabott segítséget.

Az általam bemutatott programok egyike sem váltotta be – a Műhelyiskolának még van esélye – a hozzá fűzött reményeket maradéktalanul. Nem tudjuk, de a sok teher mellett, amit az éppen aktuális program megvalósítása tesz a vállunkra nem is keressük, hogy hol, kinél sikkadt el az a rész, ami megakasztotta a folyamat kiteljesedését, a sikeres megvalósulást.

Azt biztosan állíthatjuk, hogy a HÍD program vizsgakövetelményei aránytalanok voltak a program alatt megszerezhető tudással. Illetve a programban leírt követelményekkel. Ennek az okát már nem tudjuk megtalálni. A programban oktatók az alapgondolatot jónak találták és a megvalósítás formáját is, mert kevés tantárgy volt sok óraszámban, ami azt eredményezte, hogy a bevésozásra volt idő. Irreális dolgokat is elvártak, illetve ajánlottak, de ezeken felülemelkedett egy-egy vizsga alkalmával a bizottság és a tanárok a saját módjukon megoldották a problémát.

Amikor felkértek, hogy a Gyors- és gépiró szövegszerkesztő képzésben a szakmai gyakorlati tárgyakat tanítsam meglepődve tapasztaltam, hogy kevesebb heti óraszámban várták el a diákoktól ugyanazt a vizsgateljesítményt, ebben a felzárkóztató programban, mint egykor tőlem a szakma megszerzésénél. Az ilyen átgondolatlan döntésekről ha lehetne legalább a vizsgák alkalmával javaslatot tenni, és azt a későbbiekben beépítenék a további képzésekbe, hatékonyabbak lennének ezek a programok. Ha pont azokat a személyeket nem hallgatják meg, aki minden nap a saját munkájuk kapcsán szembesülnek egy-egy elhibázott döntés megoldásának nehézségeivel – és közben vigyázniuk kell, hogy a diák ne érezzen belőle semmit -, akkor nemcsak a tanárok, de a diákok munkáját könnyebbé tehetnék, lehetőségeiket a pozitív változásra kézzelfoghatóbbá tennék.

A GINOP program által felszínre hozott tanulási nehézségek, koncentrációs problémák és tanulástechnikai hiányosságok enyhítésére akkor lenne leginkább esély, ha a diákok a sok fölösleges tantárgy helyett gyakorló órákat kaphatnának. Nem lenne napi hét – nyolc

órájuk, hanem kevesebb és azokból a tantárgyakból, ahol problémái vannak kaphatna több órát. Egyénre szabottan, évfolyamonként, hogy a magas osztálylétszámok és a különböző iskolákból hozott változó szintű tudásukkal mielőbb felzárkózhassanak. A több gyakorlás elmélyítheti a tudásukat olyan témakörökben is, ami az alapfokú oktatásban egyáltalán nem, vagy csak nagyon kevés sikerélményt nyújtott. Valóban fontos a történelmi tájékozottság, de kevesebb évszám és történelmi tény ismeretében is lehet valaki kiváló kertész, vagy éppen autószerelő. Ha a kényszerrel nem vesszük el a kedvét, az olvasástól, akkor esélyünk van rá, hogy később magától saját öröme megszerzi a számára hiányzó információkat.

Ugyancsak könnyebbé tehetné a diákok és a tanárok munkáját is, ha már az általános iskola alsó tagozatában nem tanítanánk olyan információkat, aminek megértésére képtelen a gyermek. Hanem helyette hagynánk időt az írás, olvasás, számolás, helyesírás tudományában való gyakorlat megszerzésére. Ha stabil tudással rendelkeznek az alapvető ismeretekből, arra később bármit könnyebben építhetnek rá a felső tagozatban és a középiskolák bármelyik formájában. Kevesebb felzárkóztatásra lenne szükség a középiskolákban, kevesebb diákot érnének sorozatos kudarcok, ha a tanulmányai elején megadnánk az időt neki, hogy megtanuljon tanulni, és megtanulja az alapvető tananyagokat. Nem kell harmadik osztályban mondatot elemezni, elég azt felső tagozatban tanulni. Különösen úgy, hogy az alsósok a Lovász módszerrel tanulnak ilyen tudományokat, és a felsős magyar oktatás nem épül közvetlenül legalább nyolcadikig az első négy évfolyamban tanítottakra. Kezdi újra az elején és az alsóban erre fordított idő máris gyakoroltatásra, sikerélmények szerzésére szánható lenne.

A tapasztalati tudás megszerzésére sem szán az alsó tagozat időt. Sokkal könnyebben elképzeleti a mai ifjúság az űrmértékeket, illetve a hosszmerést, a súlyt, ha gyakorlatban szerezhethet róla tapasztalatot. Erre nincs most idő az alsó tagozatban. Felsőben és középiskolában pedig már tudott tényként kezelik. Egy gyenge képességű diáktól hogyan várjuk el ezek után, hogy tudjon mértékegységet váltani, ha nem hagytak rá elég időt, hogy megtanulja?

Ebben a rohamtempóban azok a diákok, akik gyengébb képességekkel, vagy csak lassabban érő idegrendszerrel rendelkeznek melyik polcon szerepelnek? Melyik tanterv készült nekik? Hol van az ő esélyegyenlőségük? Mert szép a NAT minden elképzelése,

még a mindennapos testnevelés tornaterem nélkül, vagy az informatika oktatás legújabb vívmányainak ismerete tíz-tizenöt éves gépeken oktatva is. De ezeknek a gyerekeknek az esélyegyenlőségből sem az esély, sem az egyenlőség nem valósul meg. Ha első és második osztályban minden órán új anyagot tanít a tanító, akkor hol a gyakorlás, hol a tudás elmélyítése? Mikor kerül képesség szintről készségszintre az összeadás, kivonás, a szorzásról és az osztásról nem is beszélve. Az írásbeli szorzás jobbra és balra is fontos tananyag, pedig a szakképzőben elég egyik irányból jó eredményt adni, ha végre sikerül mindenki boldog. Miért a középiskolában kell azokat az alapvető készségeket sok esetben még képesség szintre alakítani, mert még ott sincsenek, hogy talán egyszer készség legyen belőlük. Tapasztalataim szerint készség szintjére sok esetben az „Én nem tudom!”, sőt sokaknál az „Én ehhez hülye vagyok!” megállapítás jutott csak el. Ekkora kudarcokkal pedig roppantul nehézkes sikeresen és pozitív attitűddel a nagy betűs életbe engedni a diákokat, akik a társadalom elvárásainak eleget tudnak tenni, hasznos és szorgalmas állampolgárok válik belőlük.

Az iskolák szakmai gyakorlati oktatásához szükséges anyagok és gépek modernsége, vagy elavultsága azért nem került bele dolgozatom tárgyalt problémái közé, mert az magában is egy dolgozat téma lehetne. Akkora hiányosságokkal, sok esetben olyan elavult gépeken szerzett tudással engedjük ki a munkaerőpiacra a fiatalokat, hogy szinte a munkába állás pillanatában kezdődhet a technológiai felzárkóztatásuk. Ezt a problémát legalább annyira nehéz lesz megoldani az oktatási vezetőknek, mint a félánalfabétán középiskolába menő diákok számának csökkentését, illetve a lemorzsolódó, iskolaelhagyó diákok arányát 10 % alá vinni.

Azt azonban elmondhatjuk, hogy amíg vannak lelkes pedagógusok, akik a diákokért dolgoznak és sokszor erőn felül teljesítenek, addig van remény arra, hogy a kormányzati elképzelések közül lesz egy, amit, ha megvalósítunk eléri a célt, amiért életre hívták.

Családom időnkénti legnagyobb rosszallása ellenére én ezek közé a pedagógusok közé sorolom magamat is.

Summary

My thesis is about reducing the number of school drop-outs without qualifications. For decades, education authorities have been trying to launch effective programmes to reduce the high rates. The labour market also expects skilled workers who possess a high level of professional knowledge. I have presented three related programmes and projects in my thesis, in which I was either a participant or my colleagues in the school where I taught took part. Their experiences were shared, and their achievements and inefficiencies were not kept secret.

I looked at the positive and negative aspects of the ideas behind the HÍD programme. The positive side was numerically more, but the failed examination requirements were such a big negative that the programme was not allowed to work for long.

I analysed the catch-up part of the GINOP 6.2.2. project, which showed major shortcomings already in the selection of students for the programme. It was not a very successful measure either, due to its maintenance and the late start of the training courses included in the project.

The designers of the Drumsticks Programme have taken into account many factors to increase the success of the programme. Incoming students have accumulated huge failures in their previous studies, which has led to an instinctive aversion to all forms of education. It helps them overcome these many failures and gives them a new chance to achieve a basic education.

The examination of the examination regulations of the Workshop School was the important part where the shortcomings of the programme were revealed. Flexible learning pathways can lead to certification, but the scoring of exams was unfortunately not well thought out. The Education Office and the Chamber have given permission for fair, individual scoring so that everyone can get the marks they deserve. Fortunately, they took responsibility for the change, were pleased that the incorrect provision did not cause a serious problem, and we hope it will be corrected.

I asked my colleagues from all over the country to give me their views on the programmes. Unfortunately, what I have experienced in my own school has been confirmed. Not every well-intentioned provision and well-intentioned programme will be

successful. But schools still have enthusiastic and helpful teachers who care about the future of children.

Irodalomjegyzék

Bábosik Zoltán (2007): A szakképzés folyamatának pedagógiai problémái. *Szakképzési Szemle*. 2007/1. szám 62-77. p.

Janky Béla – Kemény István (2004): Késésben és lemaradóban. *Roma-dosszié*, 2004. szeptember, 9. évf. 9. szám

Kaposi József (2014): Fejlesztések-kutatások a pedagógusok szakmai munkájának támogatása érdekében. In: Kónyáné Tóth Mária – Molnár Csaba (szerk.): Tartalmi és szervezeti változások a köznevelésben. 84-96. p.

Kemény István (szerk.) (2000): A magyarországi romák. ÚTMUTATÓ Kiadó Kft, Budapest

Nahalka István – Vass Vilmos (2009): A szakképzés helye, szerepe a magyar oktatás rendszerében az esélyegyenlőtlenségek és a munkaerő-piaci igények szempontjainak figyelembevételével. Készült az Országos Köznevelési Tanács 2009. március 12-i ülésére.

https://nfsz.munka.hu/Lapok/archivum_tamop_222/afsz_tamop222_szakanyag/content/afsz_tamop222_szakanyag_NahalkaVass.pdf (2018.11.03.)

<https://docplayer.hu/4113425-A-koznevelési-hid-program-bevezetése-tapasztalatai-a-bencs-laszlo-szakiskola-es-altalános-iskolában.html> (Letöltés: 2022.03.28.)

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=720:ginop622-projekt&catid=70&Itemid=101 (Letöltés:2022.03.28.)

Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív kutatási metodológia. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Ábrajegyzék

1. ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról
2. ábra: A projekt bemutatása
3. ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról
4. ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról
5. ábra Forrás: dr. Magori Beáta előadása 2022. február Tapasztalatok a Rugalmas Tanulási Utak megvalósulásáról
6. ábra Saját táblázat 2022. február 28.
7. ábra Saját kutatás alapján készült diagram
8. ábra Saját ábra, kérdőív alapján 2022.